

HUNGARIAN DEMOGRAPHIC
RESEARCH INSTITUTE

agenta

A társadalmi öregedés hagyományos és alternatív indikátorai

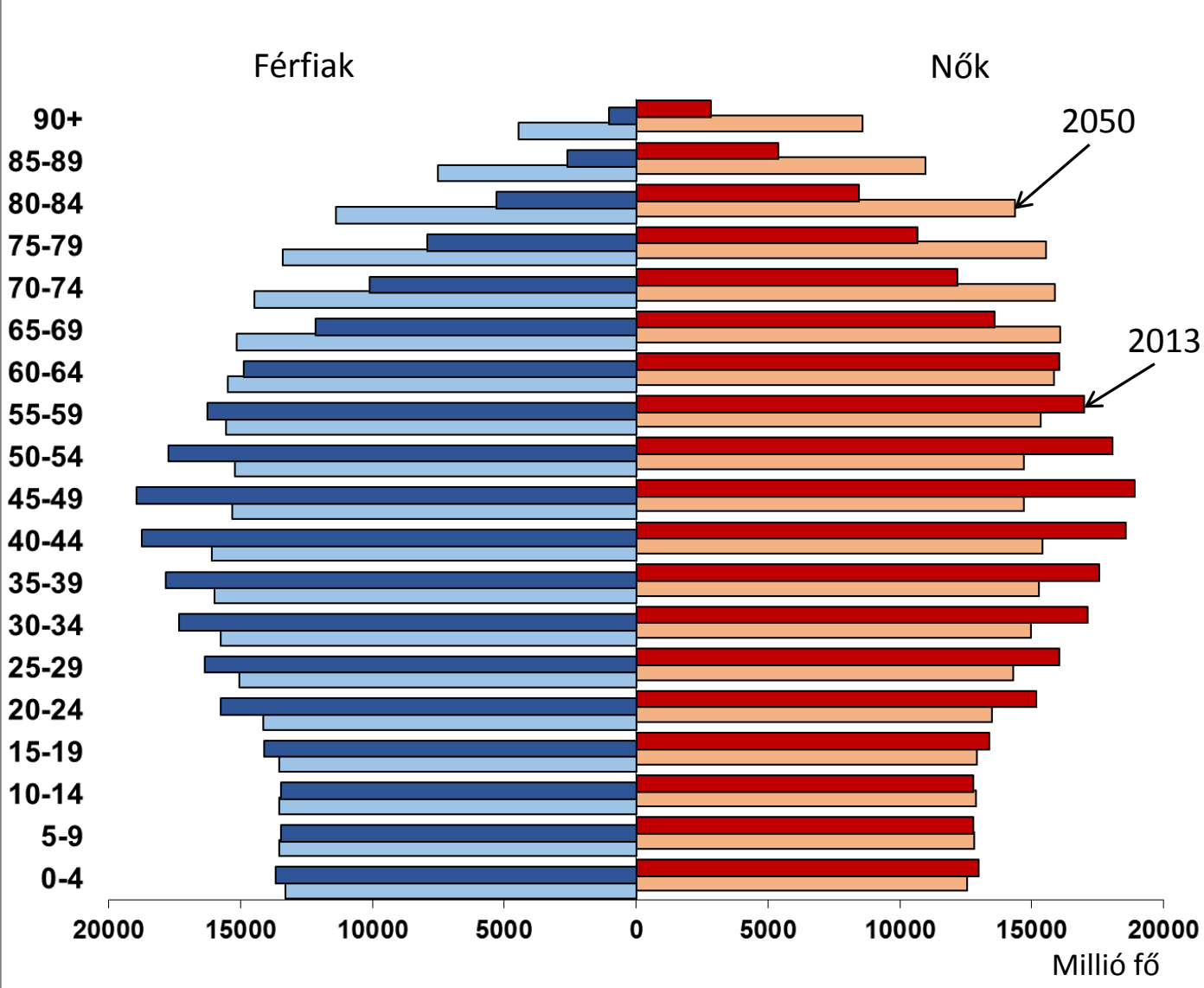
Vargha Lili (NKI, PTE-DSZDI)

„Megöregedni ma...” konferencia,
Budapest, 2016. június 8.

Európa népessége öregszik

EU28 népessége korcsoportonként és nemenként

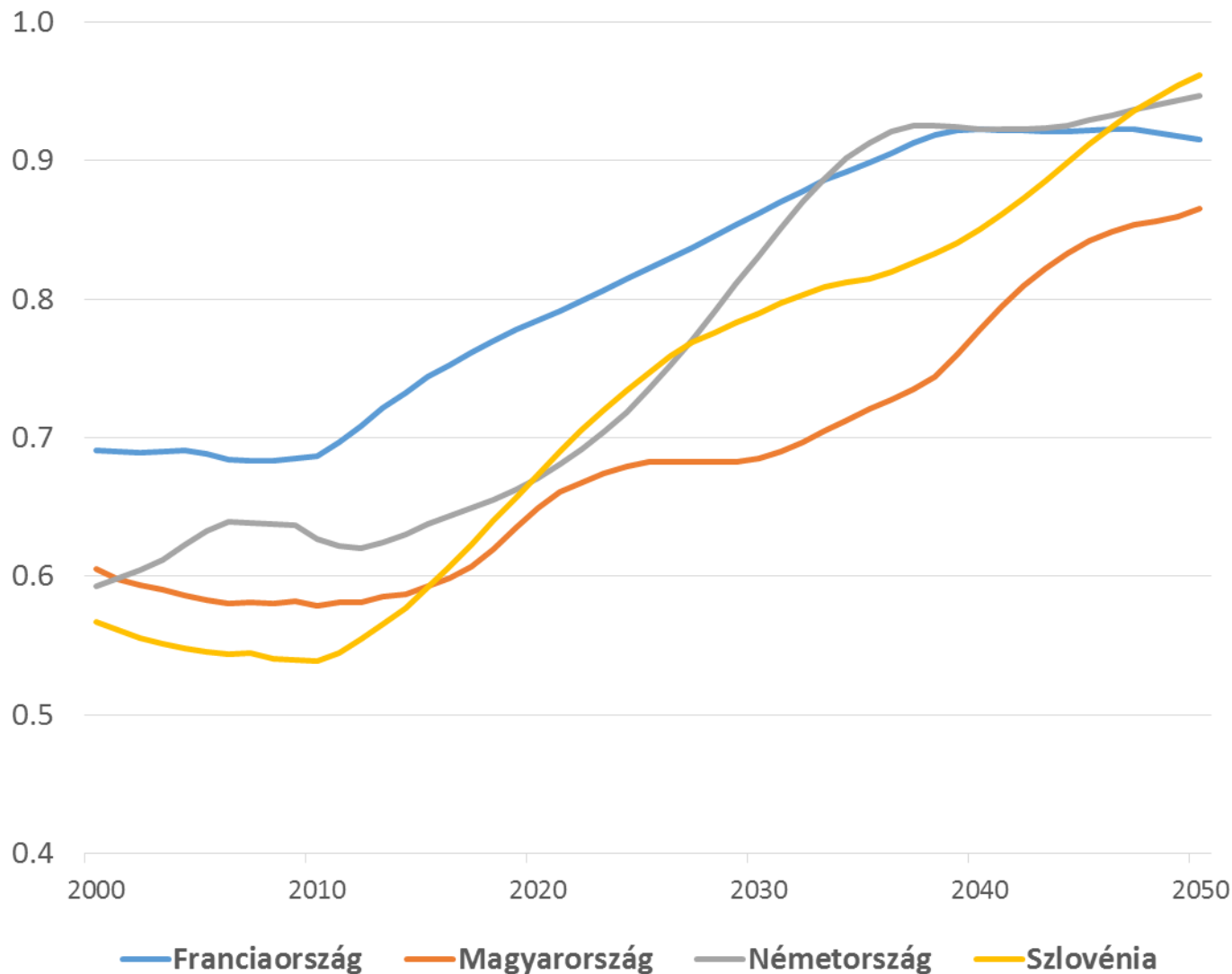

	2013	2060
<15:	16%	→ 15%
15-64:	66%	→ 57%
65+:	18%	→ 28%
80+:	5%	→ 11%

Forrás: Eurostat, Prskawetz 2016

A demográfiai függőségi hányados 4 EU országban 2000-2050

0-19 + 65+
20-64

Társadalmi öregedés indikátorai

- Fontosak az időbeli és országonkénti összehasonlításokhoz, előrejelzésekhez
- Céljuk, hogy egyszerű és érthető referenciát adjon a szakemberek és döntéshozók kezébe a gazdaság és a jóléti berendezkedés fenntarthatóságáról

Társadalmi öregedés indikátorai

- Fontosak az időbeli és országonkénti összehasonlításokhoz, előrejelzésekhez
- Céljuk, hogy egyszerű és érthető referenciát adjon a szakemberek és döntéshozók kezébe a gazdaság és a jóléti berendezkedés fenntarthatóságáról
- Azonban a legtöbbször használt, **hagyományos demográfiai mutatószámok** csak és kizárólag a népesség korösszetételének változását ragadják meg
- Gazdasági és társadalmi következtetések levonására alkalmatlanok
- Előszeretettel használják őket katasztrófa vizionálására

A demográfiai függőség nem egyenlő a gazdasági függőséggel

Demográfiai függőségi hányados

$$\frac{0-19 + 65+}{20-64}$$

≠

eltartottak
eltartók

- Az életkori határok csak a potenciálisan eltartottak és eltartók csoportjait jelölik ki

A demográfiai függőség nem egyenlő a gazdasági függőséggel

Demográfiai függőségi hányados

$$\frac{0-19 + 65+}{20-64}$$

≠

eltartottak
eltartók

- **Az életkori határok csak a potenciálisan eltartottak és eltartók csoportjait jelölik ki**
- Eltartottak: gyerekek, munkanélküliek, háztartásbeliek, nyugdíjasok, egyéb inaktív népesség
- Eltartók / termelők: teljes – részmunkaidőben dolgozók, katonai / civil szolgálatot teljesítők

Az élelciklus tagolódása változatosabb

Demográfiai függőségi hányados

$$\frac{0-19 + 65+}{20-64}$$

- Az indikátor időbeli és országonkénti összehasonlításakor azzal a feltételezéssel élünk, hogy ezek a korcsoportok „homogének”

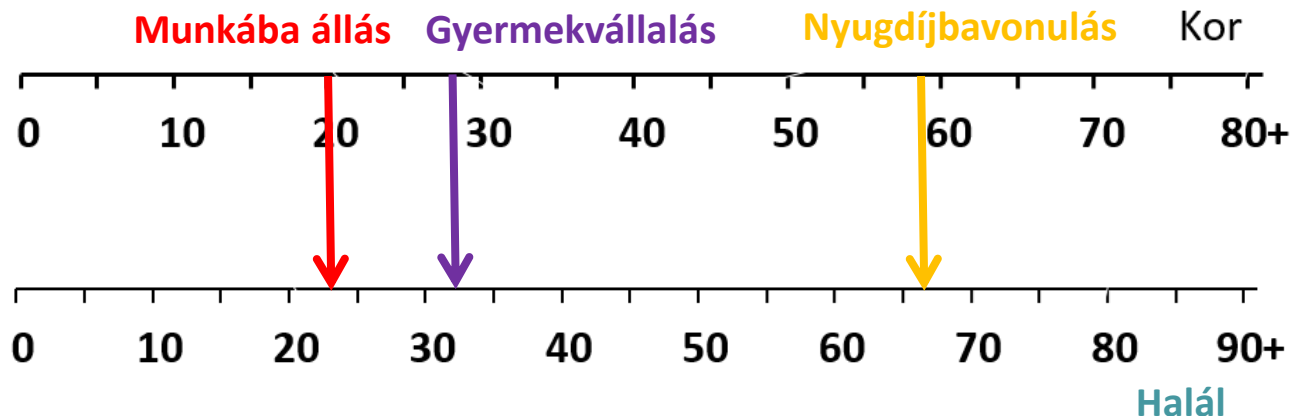

Az élelciklus tagolódása változatosabb

Demográfiai függőségi hányados

$$\frac{0-19 + 65+}{20-64}$$

- Az indikátor időbeli és országonkénti összehasonlításakor azzal a feltételezéssel élünk, hogy ezek a korcsoportok „homogének”
- Térben és időben változik az élelciklus tagolódása, például:

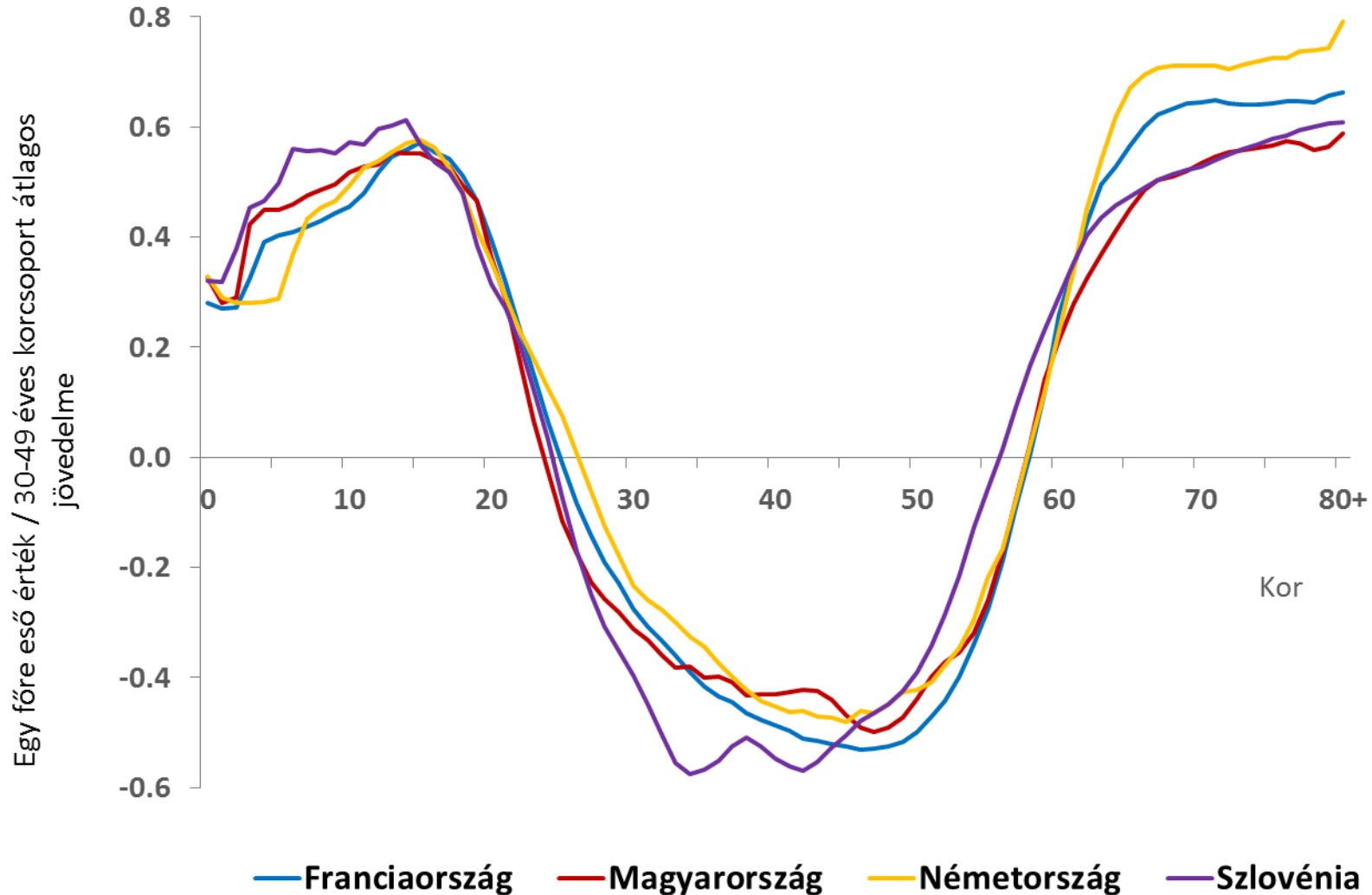
A társadalmi öregedés alternatív megközelítései

- **A kor mellett egyéb plusz információt is figyelembe vesznek**
- 1. Gazdasági aktivitás
  - Aktív és az inaktív népesség aránya (Shyrock & Siegel 1973)
  - Munkával eltöltött idő (Vaupel & Loichinger 2006)
  - Termelés és fogyasztás szintje koronként (Cutler et al 1990, Lee & Mason 2011, Loichinger et al 2016)
- 2. Egészségi állapot
  - Várható élettartam (Sanderson & Scherbov 2005-2015)
  - Kognitív képességek, munkában való akadályozottság (Skirbekk et al 2012, Muszyńska & Rau 2012)
- 3. Komplex és egyéb megközelítés
  - Aktív öregedés index (Zaidi et al 2012)
  - Optimalizált koreloszlás (D'Albis & Collard 2013)
  - Társas komponens (Bálint & Spéder 2012)

A társadalmi öregedés alternatív megközelítései

- A kor mellett egyéb plusz információt is figyelembe vesznek
- **1. Gazdasági aktivitás**
  - Aktív és az inaktív népesség aránya (Shyrock & Siegel 1973)
  - Munkával eltöltött idő (Vaupel & Loichinger 2006)
  - **Termelés és fogyasztás szintje koronként** (Cutler et al 1990, **Lee & Mason 2011**, Loichinger et al 2016)
- **2. Egészségi állapot**
  - Várható élettartam (Sanderson & Scherbov 2005-2015)
  - Kognitív képességek, munkában való akadályozottság (Skirbekk et al 2012, Muszyńska & Rau 2012)
- **3. Komplex és egyéb megközelítés**
  - Aktív öregedés index (Zaidi et al 2012)
  - Optimalizált koreloszlás (D'Albis & Collard 2013)
  - Társas komponens (Bálint & Spéder 2012)

A gazdasági életciklus, 4 EU országban, a 2000-es évek elején

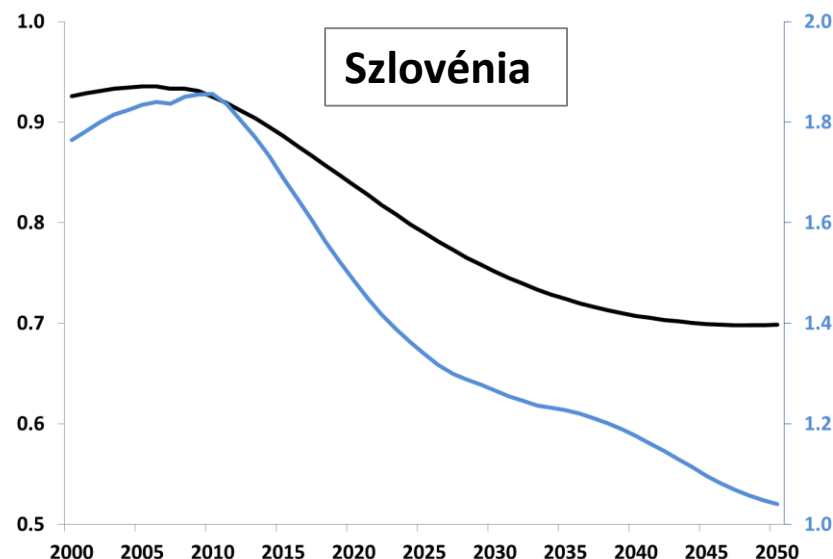
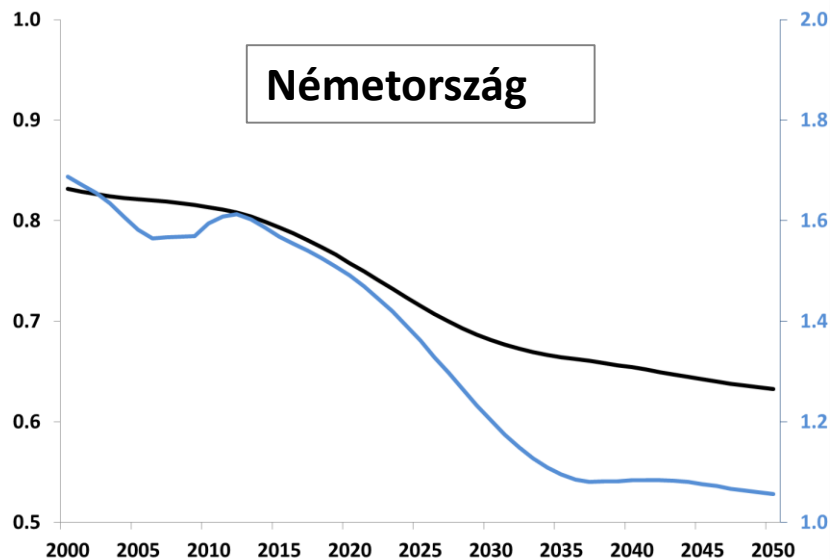
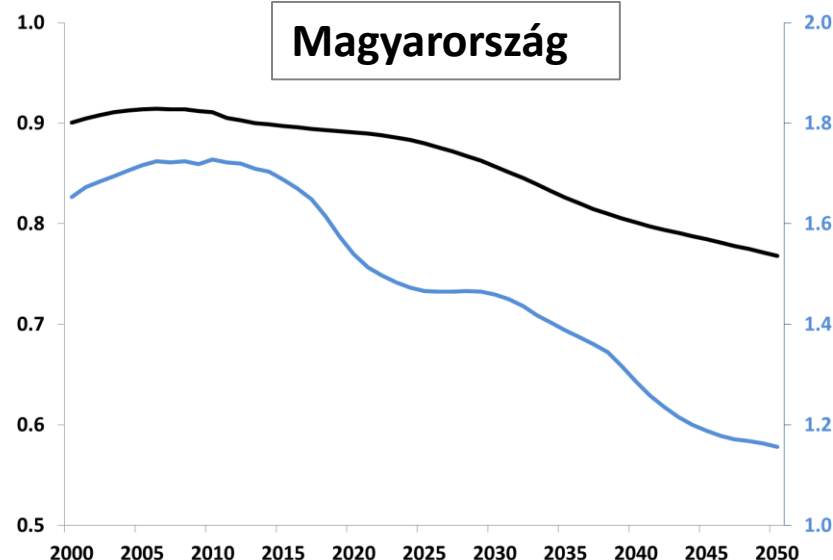
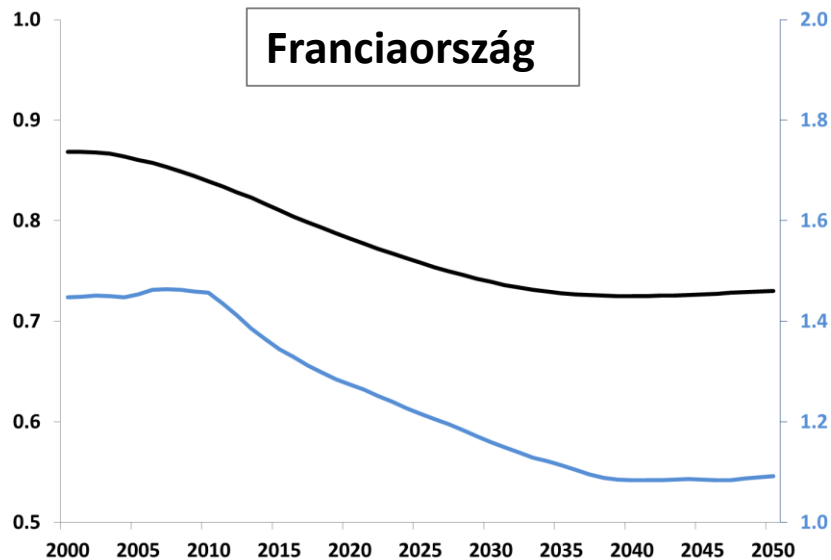

Megjegyzés: Egy főre jutó fogyasztás és munkajövedelem különbsége (életciklus deficit), Forrás: ntaccounts.org

A gazdasági és a demográfiai eltartási hányados

— gazdasági EH

— demográfiai EH

Megjegyzés: demográfiai EH: $(20-64)/((0-19) + (65+))$; gazdasági EH: koréves népesség súlyozva a koréves fogyasztás és jövedelemtermelés mértékével; Forrás: Saját számítás, Eurostat, ntaccounts.org

Összefoglalás

- A hagyományos demográfiai idősödés indikátorai korlátozott információval bírnak az idősödés folyamatának leírásában, csak és kizárólag a népesség koreloszlásának változásával írják le a problémát
- Az alternatív megközelítések a kor mellett egyéb információkat is bevonnak a folyamat leírásába (egészségi állapot, gazdasági aktivitás, stb.)
- Az idősödési miatti teher nő, de nem olyan drasztikusan, mint ahogy a demográfiai mutatószámok előrejelzései mutatják
- Az alternatív indikátorok jobban hangsúlyozzák az idősödésben rejlő lehetőségeket és a problémára való megoldásokat

Köszönöm a figyelmet!

vargha@demografia.hu

Forrás: Vargha Lili (2015): A társadalmi öregedés hagyományos és alternatív indikátorai. *Demográfia*, 58. évf. 1. szám. 57-78.

Prskawetz (2016): Who pays for population ageing? *Előadás*, Lund, 2016.05.11.